

ALLE SKAL MED

RISIKO OG BESKYTTELSESFAKTORER				
	RISIKOFAKTORER		BESKYTTELSESFAKTORER	
INDIVIDUELLE	- Liten grad av selvkontroll - Lavt selvbilde og psykiske plager - Lite språk og lav grad av språkforståelse - Høy grad av aggresjon - Utagerende, sensasjonssøkende - Stille og innadvendt - Individuell sårbarhet	- Utsatt for seksuelle og fysiske overgrep - Å være vitne til eller utsatt for vold (begge deler rammer hardt) - Positive holdninger til rusmidler, rusvillighet - Manglende kunnskaper om rus og risiko - Tidlig debut - Fremtidspessimisme	- Medfødt robusthet og kapasitet - Sosial kompetanse - Godt selvbilde - Godt språk - Opplevelse av mening og sammenheng - Kreativitet - Hobbyer - Fremtidsoptimisme	
FAMILIE	- Manglende tilsyn - Manglende interesse for barnet - Tilknytningsproblem - Dårlig samspill i familien og mye konflikter mellom voksne og voksne og barn - Tillatende oppdragerstil, rusmiddelmisbruk - Seksuelle og fysiske overgrep, stor fattigdom - For barn er det en risikofaktor at foreldre har lav omsorgskompetanse, rusmisbruk og psykiske lidelser hos foreldre		- God kommunikasjon - Autoritativ oppdragelse (kontroll og varme) - Høyere sosioøkonomisk status - Struktur og regler - God og stabil omsorgssituasjon	
VENNER	- Utestenging - Lav sosial status i gruppa og blant venner - Rusmisbruk og kriminalitet hos venner - Venners antisosiale normer		- Inkludert - Tydelige normer - Tilknytning - Prososiale venner	
SKOLE	- Lav grad av trivsel - Blir utestengt, dårlig likt - Ingen venner eller dårlige venner - Ikke sett eller anerkjent - Dårlig relasjon til de voksne og eller barn - Ikke rom for å medvirke	- Dårlig miljø/klima (stemning) - Mobbing - Lese – og skrivevansker - Skulk, mye fravær - Manglende interesse for skolen	- Høy grad av trivsel - Venner, inkludert i gruppa - Bli sett og anerkjent - Får medvirke - Voksne som tar ansvar for relasjonen - Får utvikle sin kompetanse	- Positive aktiviteter og opplevelser - God tilhørighet
NÆRMILJØ	- Få ressurser til forebyggende arbeid - Dårlig bomiljø - Fattigdom - Kriminalitet - Normer som aksepterer konsum - Tilgang på rusmidler		- Minst en betydningsfull voksen - Prososiale venner - Felles verdier - Samfunnsstruktur som støtter mestringsstrategier	

Jo flere risikofaktorer, jo større risiko for skjevutvikling.

Beskyttelsesfaktorer må være beskyttende i type, intensitet og varighet for å ha kompenserende virkning på risiko.